

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра соціально-економічних дисциплін

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни «Методологія наукової діяльності»
обов'язкових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти

081 Право (правозастосування)

Суми 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою
Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін Протокол
від 29.08.2023р. № 2

Розробник:

завідувач кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
кандидат економічних наук, доцент Лук'янихіна О.А.

Рецензенти:

1. Професор кафедри міжнародних економічних відносин ННІ бізнес-технологій "УАБС" СумДУ, доктор економічних наук, професор Таранюк Л.М.
2. Професор кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор історичних наук, професор Осадчий Ю.Г.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

1.1. Денна форма навчання

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 2							
Тема № 1. Наука й наукові дослідження у сучасному світі	10	2	2		-	6	залік
Тема № 2. Основи методології наукової діяльності. Методи наукових досліджень	18	2	4		-	12	
Тема № 3. Технологія та організація наукового дослідження	20	2	4		-	14	
Тема № 4. Інформаційна база наукового дослідження	20	2	4		-	14	
Тема № 5. Оприлюднення та апробація результатів наукових досліджень як процес комунікації з науковою спільнотою	22	2	6		-	14	
Всього за семестр №2:	90	10	20	-	-	60	

1.2. Заочна форма навчання

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 2							
Тема № 1. Наука й наукові дослідження у сучасному світі	12	2		-	-	10	залік
Тема № 2. Основи методології наукової діяльності. Методи наукових досліджень	18	-	2	-	-	16	
Тема № 3. Технологія та організація наукового дослідження	22	2	2	-	-	18	
Тема № 4. Інформаційна база наукового дослідження	18	-	2	-	-	16	
Тема № 5. Оприлюднення та апробація результатів наукових досліджень як процес комунікації з науковою спільнотою	20	-	2	-	-	18	
Всього за семестр №2:	90	4	8	-	-	78	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Наука й наукові дослідження у сучасному світі

Семінарське заняття №1(д.ф.н.) Наука й наукові дослідження у сучасному світі

Навчальна мета заняття: сформулювати розуміння науки та наукової діяльності, їх складові і роль для розвитку суспільства, сформулювати уявлення про понятійно-категорійний апарат науки систему організації наукової діяльності в Україні.

Час проведення: д.ф.н. – 2 год.

Навчальні питання:

1. Предмет, завдання і функції науки. Основні принципи науки та наукового пізнання. Роль науки як соціального інституту.
2. Структурні елементи науки: поняття, категорії, принципи, постулати, правила.
3. Система класифікації наук. Галузева структура науки.
4. Наука як діяльність (характеристика, регулювання, суб'єкти).
5. Етика в науці.

Методичні вказівки:

Розглядаючи 1-ше питання семінару, потрібно розібратися у сутності науки, предметі, завданнях і функціях, які вона виконує, усвідомити значення науки як соціального інституту. З огляду на це, потрібно розкрити основні принципи науки та наукового пізнання, дослідження, наукової діяльності.

У 2-му питанні потрібно розглянути сукупність структурних елементів науки: поняття, категорії, принципи, постулати, правила.

У 3-му питанні варто зосередити увагу на складових науки як системи. Зважаючи на це, дослідити міжнародну і національну систему класифікації наук, галузеву структуру науки.

У 4-му питанні наука розглядається як діяльність, яка потребує регулювання з боку держави, організації. Варто звернути увагу на суб'єктів, що беруть участь у цьому процесі, законодавчій базі та організаційним аспектам наукової діяльності.

П'яте питання стосується етики в науці, доброчесності і відповідальності науковця за результати наукової діяльності.

Питання цільових виступів.

1. Актуальність і відмінні риси сучасного етапу наукової діяльності.
2. Етичні норми науки. Доброчесність в науці.
3. Характеристика особистості ученого і його роль у розвитку знання.

Теми рефератів

1. Розвиток науки: ретроспектива, сучасність та перспектива.
2. Організаційно-правові аспекти регулювання наукової діяльності в Україні.
3. Сучасні напрямки розвитку правової науки.
4. Роль науки як фактора розвитку економіки країни.

Література:

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України від 26.11.2015р. № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016, № 3, ст.25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
2. Про вищу освіту: закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

3. Про інформацію: закон України від 02.10.1992р. №2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48, стаття 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року за № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13, ст.64 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
5. Про Національний фонд досліджень України : постанова Кабінету Міністрів України від 4 липня 2018 р. № 528 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/528-2018-%D0%BF#n216>
6. Про затвердження переліку наукових спеціальностей: Наказ МОНмолодьспорт України від 14.09.2011 № 1057. *Офіційний вісник України*. 2011. № 78, стор. 215, стаття 2893. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/567-2016-%D0%BF#n29>
7. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч.посіб. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2017. 236с. URL: https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf , С6-40.
8. Кодекс наукової етики (Проект). *Наука та наукознавство*. 2005. № 3. С. 31-37. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/49520>
9. Байлов А.В., Литвин О.М., Чумак В.В. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів: довідник молодого вченого / за заг. ред. О.М.Головка. Харків: ХНУВС : Тім Пабліш Груп, 2016. 363 с., С.12-182; С.274-285; С.346-353
10. Дегтярьова І.О. Академічна доброчесність у контексті розвитку Європейського дослідницького простору з перспективи стейкхолдерів. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ. 2017. С. 128-140.
11. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 224с.; С.7-28; С.173-179
12. Лук'янихіна О.А. Організація роботи в науковому колективі [Розділ підр.] / Менеджмент для магістрів: підручник / [А.Ю.Жулавський , В.М. Кислий та ін.] / За заг. ред. О.Ф.Балацького, О.М.Теліженка. Суми: Університетська книга, 2011. Т. 1. 662с., С. 384- 394.
13. Нагорна Н. Е., Гуца П. А. Академічна доброчесність як основа розвитку сучасної науки. URL: https://www.researchgate.net/publication/341509955_Akademichna_dobrocesnist_ak_osnova_rozvitku_sucasnoi_nauki
14. Науково-технічна діяльність: системи і механізми державного управління, показники міжнародних порівнянь, результативність досліджень і розробок: монографія / Ямчук А.В., Писаренко Т.В., Куранда Т.К., Євтушенко В.М., Вавіліна Н.І., Кочеткова О.П., Куранда В.М / За ред. Т.В.Писаренко. К.: УкрІНТЕІ, 2015. 238 с. URL: <http://www.uitei.kiev.ua/images/files/monografii/2015-5.pdf>

15. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2016. 151с., С.6-28. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/3946>

Тема № 2. Основи методології наукової діяльності. Методи наукових досліджень

Семінарське заняття №2-3 (д.ф.н.), Семінарське заняття №1 (з.ф.н.)

Основи методології наукової діяльності. Методи наукових досліджень

Навчальна мета заняття: поновити, розширити і систематизувати знання щодо методології наукової діяльності, методах наукових досліджень.

Час проведення: д.ф.н. – 4 год./ з.ф.н. – 2 год.

Навчальні питання:

1. Методологія: сутність, функції, ключові поняття: наукова теорія. Концепція. Науковий факт. Доказ. Спростування.
2. Поняття наукового методу та його основні риси.
3. Система методів дослідження.
 - 1) загальні (загальнофілософські) методи.
 - 2) загальнонаукові методи наукового дослідження.
 - 3) конкретно-наукові методи пізнання
4. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень: фундаментальні, пошукові, прикладні.
5. Методи теоретичного пізнання і їх результати.
6. Методи емпіричного пізнання і його результати.

Методичні вказівки:

Розглядаючи 1-ше питання семінару, потрібно розібратися у сутності методології наукової діяльності, завданнях і функціях, які вона виконує, усвідомити значення ключових понять: наукова теорія. Концепція. Науковий факт. Доказ. Спростування.

У 2-му питанні потрібно розглянути поняття наукового методу та його основні риси.

У 3-му питанні необхідно зосередити увагу на системі методів дослідження, їх класифікації. Зважаючи на те, що деякі методи вивчалися на першому (бакалаврському) рівні, потрібно їх згадати: Загальні (загальнофілософські) методи, загальнонаукові методи наукового дослідження, конкретно-наукові методи пізнання. Особливу увагу варто приділити останній групі методів, що застосовуються у дослідженнях у галузі юридичних наук.

Характеристика методів пізнання: спостереження, вивчення літературних джерел, метод аналізу документів, опитування, індукція, дедукція, аналіз,

синтез, порівняння, класифікації, експеримент, статистичне прогнозування, екстраполяція, інтерполяція, експертні оцінки, прогнозування, моделювання.

У 4-му питанні розглядаються пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень: фундаментальні, пошукові, прикладні. Потрібно розуміти різницю і особливості цих видів досліджень.

П'яте питання стосується методів теоретичного пізнання і їх результатів.

Під час розгляду 6-го питання варто звернути увагу на методи емпіричного пізнання і його результати. Чим вони відрізняються від теоретичних? Варто розуміти зв'язок теоретичного і практичного в науці.

Питання цільових виступів.

1. Методологія науки: історичний аспект.
2. Класифікаційна проблема в сучасній науці. Принципи класифікацій.
3. Методи емпіричних досліджень.
4. Методи теоретичних досліджень.

Теми рефератів

1. Наукове пізнання як вид духовної діяльності та спосіб теоретичного освоєння дійсності.
2. Організація і проведення соціологічних досліджень.
3. Міждисциплінарний характер сучасних досліджень. Міграція методів дослідження.

Література:

1. Данильян О.Г., Дзьобань О.П., Організація та методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків : Право, 2017. 448 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/1_2032_60626625.pdf
2. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч.посіб. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2017. 236с. URL: https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf.
3. Каламбет С.В., Іванов Ю.В., Півняк Ю.В. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. 191 с. URI: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/10/3-1.pdf>
4. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 224с.; С.28-39
5. Машков А. Д. Теорія держави і права : підручник. Київ : ВД «Дакор», 2016. 492 с. URI: <https://dakor.kiev.ua/wp-content/uploads/teoriia-derzhavy-i-prava.pdf>
6. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 306 с. URI: <https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>
7. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2016. 151с., С.21-38. URI: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/3946>

Тема № 3. . Технологія та організація наукового дослідження
Семінарське заняття №4-5 (д.ф.н.), емінарське заняття №2 (з.ф.н.)
Технологія та організація наукового дослідження

Навчальна мета заняття: усвідомити та опанувати етапи та методику проведення наукового дослідження

Час проведення: д.ф.н. – 4 год./ з.ф.н. – 2 год.

Навчальні питання:

1. Структура та основні різновиди наукового дослідження.

2. Основні етапи наукового дослідження:

2.1 Підготовка дослідження (організаційно-методологічний етап):

- постановка наукової проблеми та формулювання гіпотези;
- визначення об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження;
- розробка програми дослідницької роботи;
- вибір та обґрунтування методів дослідження.

2.2. Проведення дослідження (дослідницький етап):

- вивчення і узагальнення досвіду рішення проблеми: накопичення, вивчення та аналіз необхідної наукової інформації;
- відпрацювання гіпотези рішення наукової проблеми;
- проведення, обробка, аналіз та опис результатів експериментального дослідження.

2.3. Узагальнення, апробація і реалізація результатів дослідження (завершальний етап):

- теоретичні і практичні висновки та пропозиції;
- документальне оформлення результатів;
- практичне використання результатів наукової діяльності.

Методичні вказівки:

Розглядаючи 1-ше питання семінару, потрібно розглянути різновиди наукового дослідження за різними ознаками: предметом дослідження, методом дослідження, типом суб'єкта, умовами та передумовами дослідження, одержуваними знаннями.

У 2-му питанні потрібно розглянути основні етапи проведення наукового дослідження. Здобувачі вищої освіти повинні усвідомити, що підготовка дослідження (організаційно-методологічний етап) – п.2.1., передбачає реалізацію таких кроків, як постановка наукової проблеми та формулювання гіпотези. Це досить важливий етап, оскільки від того, який напрямок буде вибраний для дослідження, розв'язання якої наукової проблеми є на часі, залежить перспективність подальшої роботи і її результатів. Потрібно чітко розуміти, як визначають об'єкт, предмет власного дослідження, формулюється мета і завдання дослідження.

Також потрібно знати структуру програми дослідницької роботи і вміти її скласти для проведення власних досліджень. Вибір та обґрунтування методів дослідження завершує організаційно-методологічний етап і спирається на теоретичні знання, здобуті у попередній темі. Обирається доцільний арсенал інструментів для розв'язання поставлених завдань власного дослідження.

Здобувачі вищої освіти повинні розуміти важливість цього етапу: від якості здійснених процедур залежить виконання наступних процедур і результат подальшої науково-дослідної роботи. Помилкове визначення (формулювання) однієї із складових може привести до похибки і помилкових результатів усього дослідження.

У пункті 2.2. 2-го питання, необхідно розглянути процедури проведення власне дослідження (дослідницький етап), котрий передбачає вивчення і узагальнення досвіду рішення проблеми: накопичення, вивчення та аналіз необхідної наукової інформації; відпрацювання гіпотези рішення наукової проблеми; проведення, обробка, аналіз та опис результатів експериментального дослідження.

У п.2.3 2-го питання, розглядаються процедури завершального етапу наукового дослідження: узагальнення, апробація і реалізація результатів дослідження. На цьому етапі виконуються теоретичні і практичні висновки та пропозиції, відбувається документальне оформлення результатів і практичне використання результатів наукової діяльності. Крім того, потрібно звернути увагу на ефективність наукових досліджень, яка пов'язана із витратами часу, фінансів та інших ресурсів.

Питання цільових виступів.

1. Наукова організація праці в дослідницькій діяльності.
2. Фінансування наукової діяльності: стан, особливості, світова практика..
3. Проблема впровадження результатів наукової діяльності у практику.

Теми рефератів

1. Технології наукової творчості.
2. Ефективність науково-дослідної діяльності.
3. Управління науковим колективом: особливості, методи.
4. Наукові школи: формування та роль в суспільстві.

Література:

1. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч.посіб. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2017. 236с. URL: https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf.
2. Каламбет С.В., Іванов Ю.В., Півняк Ю.В. Методолія наукових досліджень: Навч. посіб. Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. 191 с. URI: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/10/3-1.pdf>

3. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 224с.; С.28-39
4. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2016. 151с., С.38-64. URI: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/3946>

Тема № 4. Інформаційна база наукового дослідження
Семінарське заняття №.6-7 (д.ф.н.) Семінарське заняття №3 (з.ф.н.)
Інформаційна база наукового дослідження

Навчальна мета заняття: сутність, види і роль інформації у науковій діяльності, методи її зберігання, накопичення, пошуку, обробки в цілях дослідження та вимоги до оформлення списку використаних джерел.

Час проведення: д.ф.н. – 4 год./ з.ф.н. – 2 год.

Навчальні питання:

1. Інформація: сутність, види.
2. Наукова інформація: види джерел інформації та їх використання при проведенні науково-дослідницької роботи.
3. Пошук необхідної наукової інформації при проведенні наукового дослідження.
4. Порядок обробки та групування інформації.
5. Вимоги до оформлення списку використаних джерел інформації.
6. Проблема плагіату у наукових дослідженнях. Програмні ресурси перевірки наукових розробок на унікальність.

Методичні вказівки:

Розглядаючи 1-ше питання семінару, здобувачам вищої освіти потрібно розібратися у сутності інформації, розглянути її види і роль у суспільстві.

У 2-му питанні потрібно розглянути поняття наукової інформації: види джерел інформації та їх використання при проведенні науково-дослідницької роботи.

У 3-му питанні необхідно зосередити увагу на методах пошуку необхідної наукової інформації при проведенні наукового дослідження, особливу увагу звернути на ті, що застосовуються у дослідженнях у галузі юридичних наук. У зв'язку з цим потрібно знати, як відбувається і вміти вести бібліографічний пошук інформації та застосовувати електронні засоби пошуку інформації за заданою тематикою.

У 4-му питанні розглядається порядок обробки та групування інформації. Маються на увазі математичні методи та інструменти, ручна обробка та комп'ютерні програми та ресурси.

5-те питання присвячене вивченню вимог до оформлення списку

використаних джерел інформації, який використовується при оформленні наукових публікацій і результатів наукового дослідження. Здобувач вищої освіти повинен вміти оформити відповідний список до власного дослідження.

6-те питання є надзвичайно актуальним у наш час як у науці, так і в освітній діяльності. Потрібно знати сутність плагіату, особливості визначення поняття «академічний плагіат», проблеми плагіату у наукових дослідженнях і як це стосується закладів освіти, нормативно-правове регулювання цього питання, можливі наслідки для не добросовісних науковців, програмні ресурси перевірки наукових розробок на унікальність. Здобувачі вищої освіти повинні провести тестування свого дослідження (тез на конференцію) на предмет унікальності тексту за допомогою Інтернет-ресурсів.

Питання цільових виступів.

1. Роль інформації в наукових дослідженнях.
2. Інтернет-простір та інтернет-ресурси науки. Наукометричні бази, їх значення та функції.
3. Проблема плагіату у наукових дослідженнях. Програмні ресурси перевірки наукових розробок на унікальність.
4. Пріоритети організацій та дослідників у праві власності на результати наукової діяльності.

Теми рефератів

1. Система накопичення та зберігання інформації в Україні.
2. Математичні методи обробки інформації для цілей дослідження.
3. Науковий потенціал України: сутність, визначення.
4. Теорія інформаційного суспільства.

Література:

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України від 26.11.2015р. № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016, № 3, ст.25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
2. Про вищу освіту: закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Про інформацію: закон України від 02.10.1992р. №2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48, стаття 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року за № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13, ст.64 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
5. Про Національний фонд досліджень України : постанова Кабінету Міністрів України від 4 липня 2018 р. № 528 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/528-2018-%D0%BF#n216>

6. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2017. 236с. URL: https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf.
7. Каламбет С.В., Іванов Ю.В., Півняк Ю.В. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. 191 с. URI: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/10/3-1.pdf>
8. Кодекс наукової етики (Проект). *Наука та наукознавство*. 2005. № 3. С. 31-37. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/49520>
9. Vdovichenko, O., Vidomenko, O., Tkachuk, S., Zhuzhukina, N., & Lukianychina, O. (2022). The use of information in the world economy: globalization trends. *Futurity Economics&Law*, 2(4), 4–11. <https://doi.org/10.57125/FEL.2022.12.25.01>
10. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів: довідник молодого вченого /А.В.Байлов, О.М.Литвин, В.В. Чумак / за заг. ред. О.М.Головка. Харків: ХНУВС: Тім Пабліш Груп, 2016. 363 с., С. 353-361
11. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 224с.; С.58-74, С.118-137
12. Васильєв О., Чочь В. Системи пошуку наукової інформації (огляд). *Бібліотечна планета*. 2009. № 2'(44). С.11-16.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. [сайт]. URL: <http://www.rada.kiev.ua>.
2. Open Science in Ukraine.[сайт]. URL: <https://openscience.in.ua/ua-journals>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. [сайт]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Ліга: закон. [сайт]. URL: <https://ligazakon.net/>
5. ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ). [сайт]. URL: <http://www.uinte.kiev.ua>
6. ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України». [сайт]. URL: Режим доступу: <https://stepscenter.org.ua/>

Тема № 5. Оприлюднення та апробація результатів наукових досліджень як процес комунікації з науковою спільнотою

Практичне заняття №.8-10 (д.ф.н.), практичне заняття №4 (з.ф.н.)

Оприлюднення та апробація результатів наукових досліджень як процес комунікації з науковою спільнотою

Навчальна мета заняття: зрозуміти сутність та природу наукових комунікацій, одержати знання щодо видів і структури наукових публікацій і вимог до них, сформулювати вміння написання і оформлення наукових повідомлень.

Час проведення: д.ф.н. – 6 год./ з.ф.н. – 2 год.

Навчальні питання:

1. Форми комунікацій науковців з науковою спільнотою.
2. Реферат, його види. Тези як засіб попереднього інформування.
3. Наукова стаття, її мета і типова структура, вимоги.
4. Монографія, її мета і типова структура, вимоги.
5. Дисертаційне дослідження, його види, вимоги.
6. Визначення обсягу наукової праці.
7. Система оприлюднення результатів наукових досліджень в Україні і світі.

Основні вимоги до публікації результатів наукового дослідження.

Методичні вказівки

У вивченні 1-го питання треба розглянути сутність і види наукових публікацій, їх основні функції залежно від цілей, які ставляться суб'єктами на різних етапах наукової діяльності. Також слід розглянути форми відображення результатів наукового дослідження: доповіді, тези, статті, монографії. Також потрібно приділити увагу системі опублікування результатів наукових досліджень і апробації їх на наукових конференціях і семінарах.

У 2-му питанні потрібно дослідити, що представляє собою реферат, його види, завдання, вимоги до підготовки і оформлення. Також потрібно звернути увагу на тези як засіб попереднього інформування, вимоги до підготовки і оформлення.

У 3-му навчальному питанні слід з'ясувати завдання наукової статті і базові вимоги до структури і якості підготовки цього виду наукової публікації.

Результатом роботи студента повинні бути підготовка проекту тез, реферату і наукової статті та обговорити результати цього виду роботи на семінарі.

У 4-му навчальному питанні розібрати мету, відповідну її структуру, проаналізувати приклади монографії.

У 5-му питанні розглянути завдання дисертаційного дослідження, його публічність та оприлюднення: вимоги, процедурні моменти: підготовка автореферату, опонування, захист.

Система оприлюднення результатів наукових досліджень в Україні і світі досліджується у 6-му питанні. Основні вимоги до публікації результатів наукового дослідження.

В рамках 7-го питання і вивчення цієї теми, потрібно знати підходи до визначення обсягу наукової праці. На занятті потрібно визначити обсяг власне підготовлених тез, наукової статті.

Підготовка виступу, доповіді, інформаційне повідомлення на семінарах,

наукових, науково-практичних конференціях як апробація результатів наукового дослідження. Підходи до наочного представлення результатів дослідження – підготовка електронної презентації засобами Power Point і представлення її перед аудиторією.

Питання цільових виступів.

1. Основні вимоги до публікації результатів наукового дослідження.
2. Підготовка презентації: вимоги, підходи, інструменти.
3. Порядок підготовки та захисту дисертації.

Реферати:

1. Система оприлюднення результатів наукових досліджень в Україні і світі.
2. Право власності на результати наукової діяльності: особливості реалізації в Україні.

Література:

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року за № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13, ст.64 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
2. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч.посіб. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2017. 236с. URL: https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf.
3. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 224с., С.118-149, С.180-182.
4. Байлов А.В., Литвин О.М., Чумак В.В. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів: довідник молодого вченого / за заг. ред. О.М.Головка. Харків: ХНУВС : Тім Пабліш Груп, 2016. 363 с., С.244-262, С.250-260
5. Данильян О.Г., Дзьобань О.П., Організація та методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків : Право, 2017. 448 с., С.344-365. URL: https://dut.edu.ua/uploads/1_2032_60626625.pdf
6. Каламбет С.В., Іванов Ю.В., Півняк Ю.В. Методолія наукових досліджень: Навч. посіб. Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. 191 с. URI: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/10/3-1.pdf>
7. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю: навч. посіб. / [упоряд. Чорний І. В., Перцева В. А., Голопич І. М.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Фак. №2, Каф. українознавства. Харків: ХНУВС, 2019. 272 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6485>
8. Вимоги до опублікованої монографії, що подається на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 року № 1220
9. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України Наказ МОН від 15 січня 2018 р. №32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18#Text>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міністерство освіти і науки України: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
2. Open Science in Ukraine. URL: <https://openscience.in.ua/ua-journals>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. сайт URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Інтернаука; видавничий дім. сайт URL: <https://www.inter-nauka.com/ua/poleznaya-informatsiya/doi/>
5. Сайт журналу «Право і безпека». URL: <http://pb.univd.edu.ua/index.php/PB>

4. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України від 26.11.2015р. № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016, № 3, ст.25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
2. Про вищу освіту: закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Про інформацію: закон України від 02.10.1992р. №2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48, стаття 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року за № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13, ст.64 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
5. Про Національний фонд досліджень України : постанова Кабінету Міністрів України від 4 липня 2018 р. № 528 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/528-2018-%D0%BF#n216>
6. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч.посіб. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2017. 236с. URL: https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf.
7. Кодекс наукової етики (Проект). *Наука та наукознавство*. 2005. № 3. С. 31-37. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/49520>
8. Байлов А.В., Литвин О.М., Чумак В.В. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів: довідник молодого вченого / за заг. ред. О.М.Головка. Харків: ХНУВС : Тім Пабліш Груп, 2016. 363 с.

9. Данильян О.Г., Дзьобань О.П., Організація та методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків : Право, 2017. 446 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/1_2032_60626625.pdf

Допоміжна

1. Дегтярьова І.О. Академічна доброчесність у контексті розвитку Європейського дослідницького простору з перспективи стейкхолдерів. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ. 2017. С. 128-140.
2. Каламбет С.В., Іванов Ю.В., Півняк Ю.В. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. 191 с. URI: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/10/3-1.pdf>
3. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 224с.
4. Лук'янихіна О.А. Організація роботи в науковому колективі [Розділ підпр.] / Менеджмент для магістрів: підручник / [А.Ю.Жулавський, В.М. Кислий та ін.] / За заг. ред. О.Ф.Балацького, О.М.Теліженка. Суми: Університетська книга, 2011. Т. 1. 662с., С. 384- 394.
5. Корецький А.І. Пріоритети інноваційного розвитку економіки України: наукометричний аспект : монографія. К.: ТОВ "ДКС Центр", 2017. 160 с.
6. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю: навч. посіб. / [упоряд. Чорний І. В., Перцева В. А., Голопич І. М.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Фак. №2, Каф. українознавства. Харків: ХНУВС, 2019. 272 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6485>
7. Нагорна Н. Е., Гуца П. А. Академічна доброчесність як основа розвитку сучасної науки. URL: https://www.researchgate.net/publication/341509955_Akademichna_dobrocesnist_ak_osnova_rozvitku_sucasnoi_nauki
8. Науково-технічна діяльність: системи і механізми державного управління, показники міжнародних порівнянь, результативність досліджень і розробок : монографія / Ямчук А.В., Писаренко Т.В., Куранда Т.К. та ін.. / За ред. Т.В.Писаренко. К. : УкрІНТЕІ, 2015. 238 с. URL: <http://www.uitei.kiev.ua/images/files/monografii/2015-5.pdf>
9. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 306 с. URI: <https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>
10. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2016. 151с. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/3946>
11. Vdovichena , O., Vidomenko , O., Tkachuk, S., Zhuzhukina , N., & Lukianykhina , O. (2022). The use of information in the world economy: globalization trends. *Futurity Economics&Law*, 2(4), 4–11. <https://doi.org/10.57125/FEL.2022.12.25.01>

12. Лук'янихін В.О., Лук'янихіна О. А., Вовченко В.Р. Науково-методичні підходи до формування й оцінки роботи команд у науково-освітніх проектах. *Вісник Сумського державного університету. Економіка і менеджмент*. 2019. № 1. С. 142-151. DOI: 10.21272/ 1817-9215.2019.1-19. URI: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76975>
13. Лук'янихіна О. А., Розанова О.М. Інформаційне суспільство як сучасний етап розвитку людства – виклики та можливості. *25 років становлення Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ: славетна історія та горизонти майбутнього* : Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (21-22 лютого 2020 року, м. Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. Суми: Видавничий дім «Ельдорадо», 2020. С. 385-387. URI: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6710>
14. Лук'янихіна О. А. Соціальна відповідальність в освіті. *Актуальні проблеми правової науки і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції* : Збірник матеріалів IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 21-22 травня 2016 року). Суми: Видавничий дім «Ельдорадо», 2016. С. 286-287 URI: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8231>

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України. [сайт]. URL: <http://www.president.gov.ua/>.
2. [Верховна Рада України](http://www.rada.kiev.ua). [сайт]. URL: <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Кабінет Міністрів України. [сайт]. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки України. [сайт]. URL: <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.ua
5. Державна служба статистики України. [сайт]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Інтернаука; видавничий дім. [сайт]. URL: <https://www.inter-nauka.com/ua/poleznaya-informatsiya/doi/>
7. Ліга: закон. [сайт]. URL: <https://ligazakon.net/>
8. Національна парламентська бібліотека України. [сайт]. URL: <http://www.nplu.org/>
9. [Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського](http://www.nbu.gov.ua). [сайт]. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
10. ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ). [сайт]. URL: <http://www.uintei.kiev.ua>
11. ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України». [сайт]. URL: <https://stepscenter.org.ua/>
Open Science in Ukraine. URL: <https://openscience.in.ua/ua-journals>